

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Wychowawca małego dziecka (234202)

Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Wychowawca małego dziecka (234202)

Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Wychowawca małego dziecka (234202)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [72]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://pixabay.com/en/people-man-adult-nude-hand-3120717>
[dostęp: 10.07.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU.....	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji.....	9
2.7. Zawody pokrewne.....	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE.....	10
3.1. Zadania zawodowe	10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wychowywanie i edukowanie małego dziecka	10
3.3. Kompetencje społeczne	12
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu	13
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.....	15
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	16
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE.....	17
7. SŁOWNIK POJĘĆ	19
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze).....	19
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe).....	21

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Wychowawca małego dziecka 234202

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Edukator małego dziecka
- Nauczyciel małego dziecka

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2342 Early childhood educators.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja P – Edukacja.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Katarzyna Ewa Sztenbart – Miejski Zespół Żłobków w Łodzi. Żłobek nr 17, Łódź.
- Katarzyna Gruszka – Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Kazimierza Pułaskiego, Radom.
- Halina Zwolska – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Joanna Tomczyńska – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Halina Dziura – Szkoła Podstawowa im. Jana Pocka w Markuszowie, Markuszów.
- Marta Polanowska – Zespół Szkół Medycznych w Brzegu, Brzeg.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Mirosław Górczyński – Forum Związków Zawodowych, Branża Nauki i Oświaty, Warszawa.
- Monika Koczańska – Przedszkole Publiczne nr 24 w Radomiu, Radom.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Wychowawca małego dziecka wychowuje i edukuje małe dzieci, troszczy się o ich dobro oraz zapewnia warunki do ich wszechstronnego rozwoju.

WAŻNE:

Aktualnie (2018 r.) prawo nie definiuje pojęcia „małe dziecko”. W środowisku branżowym przyjmuje się najczęściej, że jest to dziecko w wieku 0-6 lat.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Wychowawca małego dziecka to zawód pedagogiczny, którego istotą jest sprawowanie opieki wychowawczo-edukacyjnej⁵, dbanie o bezpieczeństwo powierzonych dzieci (najczęściej w wieku do lat 3) oraz czuwanie nad ich prawidłowym rozwojem fizycznym, emocjonalnym, intelektualnym i społecznym.

Osoba wykonująca ten zawód tworzy warunki do samodzielności i kształtowania autonomii² dziecka. Jednocześnie wspomaga umiejętność dokonywania wyborów, podejmowania decyzji, tworzenia relacji wymiany i wzajemności z innymi (dziecko–dziecko, dziecko–dorosły). Potrafi budować atmosferę szacunku, zaufania, bezpieczeństwa i respektowania indywidualnego rytmu życia dziecka. Stosuje różne formy aktywności twórczej w dziedzinie: tańca, śpiewu, muzyki, teatru, literatury, sztuki.

Wychowawca małego dziecka w swojej pracy przestrzega praw dziecka, towarzyszy dziecku w rozwoju⁹ oraz zapewnia mu pełny i harmonijny rozwój. Wykorzystuje metody, techniki, formy i środki dydaktyczne dostosowane do potrzeb, wieku i możliwości dzieci oraz zgodne z aktualnymi trendami w zakresie wychowania małego dziecka.

WAŻNE:

Zawód **wychowawca małego dziecka** obok priorytetowych obszarów działalności, jakimi są wychowanie i edukacja, zawiera elementy opieki i pielęgnacji. Nie należy jednak mylić go z zawodami grupy „opiekunowie dziecięcy”, których kwalifikacje definiuje ustawa o opiece nad dziećmi do lat 3.

Sposoby wykonywania pracy

Praca **wychowawcy małego dziecka** polega między innymi na:

- planowaniu i organizowaniu pracy wychowawczej dziecka na podstawie rozmów z rodzicami/opiekunami oraz obserwacji własnej zachowań dziecka,
- wykorzystywaniu różnorodnych form i metod pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej w bezpośrednim kontakcie z dzieckiem,

- komunikowaniu się z rodzicami/prawnymi opiekunami⁶ w celu zapewnienia jak najlepszych warunków do prawidłowego funkcjonowania małego dziecka,
- wychowywaniu małego dziecka poprzez stwarzanie warunków do swobodnie podejmowanej przez dziecko aktywności, a zwłaszcza przez zabawę i pracę,
- prowadzeniu dokumentacji zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Wychowawca małego dziecka pracuje w placówkach opieki zbiorowej lub w systemie opieki indywidualnej (np. domy prywatne). Organizuje zajęcia zarówno w pomieszczeniach zamkniętych np. kąciakach, salach zabaw, domach, jak i na świeżym powietrzu (np. zajęcia na placu zabaw, spacer, wycieczki edukacyjne).

Praca wykonywana jest w bezpośrednim kontakcie z dzieckiem w pozycji stojącej, siedzącej oraz wymuszonej (np. podczas zabawy). Wychowawca małego dziecka kontaktuje się również systematycznie z rodzicami lub opiekunami dzieci w sposób bezpośredni oraz telefonicznie.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Wychowawca małego dziecka stosuje w pracy m.in.:

- przedmioty codziennego użytku,
- zabawki i pomoce edukacyjne bezpieczne i adekwatne do potrzeb wiekowych dziecka,
- materiały plastyczne (np. bibuła, papier, kredki, farby, plastelina i in.),
- materiały naturalne (np. piasek, woda, kamienie, szyszki, liście i in.),
- instrumenty muzyczne,
- sprzęt audiowizualny,
- telefon,
- komputer z oprogramowaniem biurowym oraz dostępem do internetu.

Organizacja pracy

Organizacja pracy w zawodzie **wychowawca małego dziecka** może być różna, w zależności od charakteru instytucji zatrudniającej. W przypadku zatrudnienia w placówkach opieki zbiorowej (np. przedszkola, żłobki, kluby dziecięce) wychowawca pracuje 5 dni w tygodniu, w systemie jedno- lub dwuzmianowym, w stałych godzinach pracy placówki, w których dzieci pozostają określoną liczbę godzin w ciągu dnia.

Pracując w instytucjach działających całodobowo (np. hospicjach, sanatoriach), wychowawca małego dziecka może być objęty zmianowym systemem pracy, także w dni wolne od pracy i święta.

W przypadku pracy w warunkach domowych, praca może być wykonywana codziennie w systemie 8-godzinnym bądź w innych ramach czasowych ustalanych indywidualnie z rodzicami/opiekunami dziecka.

Osoba wykonująca zawód wychowawcy małego dziecka zazwyczaj sama podejmuje decyzje o czasie, sposobie i różnorodności wykorzystywanych pomocy, form i metod pracy podczas organizowania zabaw i aktywności dziecka.

Wychowawca małego dziecka wykonując swoją pracę współpracuje z innymi osobami sprawującymi zadania opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne nad powierzonymi dziećmi. Należą do nich między innymi:

- rodzice/opiekunowie prawni dziecka,
- pielęgniarki,
- lekarze (np. w przypadku pracy w hospicjach, sanatoriach, szpitalnych oddziałach dziecięcych),
- rehabilitanci i/lub fizjoterapeuci (np. w przypadku dzieci z niepełnosprawnością),
- logopedzi,
- dietetycy,
- opiekunowie (np. w żłobku / klubie dziecięcym, opiekunowie dzienni, opiekunki domowe – nianie).

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Wychowawca małego dziecka w trakcie swojej pracy narażony jest m.in. na:

- przeciążenia aparatu mowy,
- hałas,
- przebywanie w wymuszonej pozycji ciała: pochylanie, klęczenie, kucanie, długie stanie.

Choroby zawodowe występujące wśród osób wykonujących ten zawód to przewlekłe choroby narządu głosu oraz choroby narządu ruchu, w szczególności zwyrodnienia kręgosłupa.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **wychowawca małego dziecka** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządów równowagi,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność zmysłu smaku,
- sprawność zmysłu dotyku;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- zmysł równowagi,
- czucie smakowe,
- powonienie,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- czucie dotykowe,
- szybki refleks,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk i palców;

w kategorii sprawności i zdolności

- uzdolnienia pedagogiczne,

- dobra pamięć dotycząca ludzi i rzeczy oraz orientacji w pomieszczeniach gdzie przebywają dzieci oraz w terenie,
- podzielność uwagi,
- zdolność koncentracji uwagi,
- wyobraźnia i myślenie twórcze,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi, a zwłaszcza z dziećmi,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność improwizacji,
- uzdolnienia artystyczne, np. gra na instrumencie, malowanie, rysowanie, taniec,
- zdolności organizacyjne,
- zdolność do wchodzenia w różnorodne role społeczne,
- zdolność pracy w zespole,
- predyspozycje do pracy z małymi dziećmi;

w kategorii cech osobowościowych

- samodzielność,
- samokontrola,
- systematyczność,
- komunikatywność,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- motywacja do osiągania celów,
- asertywność,
- wrażliwość estetyczna,
- empatia,
- ekspresyjność,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- odporność emocjonalna i radzenie sobie ze stresem,
- wytrwałość i cierpliwość.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Wychowawca małego dziecka musi być sprawny fizycznie, odporny emocjonalnie i zdrowy psychicznie. Istotna w wykonywaniu zawodu jest duża sprawność narządów mowy, wzroku i słuchu oraz sprawność manualna.

Ze względu na wydatek energetyczny praca w zawodzie zaliczana jest do prac lekkich. Występuje w niej obciążenie umysłowe związane np. z odpowiedzialnością, pełnieniem funkcji wychowawczej nad małymi dziećmi, podejmowaniem decyzji oraz radzeniem sobie ze stresem.

Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu są:

- znaczne zaburzenia sprawności ruchowej,
- poważne wady wymowy,
- wady słuchu i wzroku niepoddające się korekcji,
- nosicielstwo chorób zakaźnych,
- choroby powodujące utratę przytomności (np. epilepsja),
- zaburzenia i choroby psychiczne.

Osoby sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, na podstawie ustawy, podlegają obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Wychowawca małego dziecka powinien posiadać wykształcenie wyższe pedagogiczne na kierunku lub specjalności związanej z wychowaniem małego dziecka lub jego rozwojem (np. wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, edukacja przedszkolna, edukacja prorozwojowa, pedagogika małego dziecka, psychologia dziecięca, psychologia wspierania rozwoju i kształcenia, psychologia wychowawcza).

W zawodzie zatrudniane są również osoby, które ukończyły studia I / II stopnia lub jednolite studia magisterskie na dowolnym kierunku i dodatkowo ukończyły studia podyplomowe na kierunku lub specjalności, których program obejmuje zagadnienia związane z wychowaniem małego dziecka lub jego rozwojem.

Instytucje edukacyjne (np. przedszkola) wymagają, od kandydata do wykonywania zawodu wychowawca małego dziecka, przygotowania pedagogicznego.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **wychowawca małego dziecka** nie jest wymagane posiadanie tytułów zawodowych, kwalifikacji i uprawnień.

Pracodawcy preferują:

- dyplom ukończenia studiów pedagogicznych, co najmniej I stopnia, ze specjalnością opiekuńczo-wychowawczą;
- świadectwo ukończenia studiów podyplomowych, tematycznie związanych z opieką nad małym dzieckiem lub jego rozwojem (w przypadku ukończenia innych kierunków studiów niż pedagogiczne);
- dokumenty potwierdzające przygotowanie pedagogiczne (tj. dyplom ukończenia studiów lub świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego), uzyskiwane w wyniku odbycia wymaganej prawem liczby zajęć teoretycznych (z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej) oraz praktyki pedagogicznej. Aktualnie (2018 r.) limit godzin dla zajęć teoretycznych wynosi nie mniej niż 270 oraz nie mniej niż 150 godzin dla praktyki pedagogicznej.

Dodatковым atutem może być:

- certyfikat potwierdzający kwalifikację rynkową „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori” uzyskany zgodnie z zasadami walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowych wprowadzonych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji,
- świadectwo / certyfikat potwierdzający znajomość języka obcego,
- umiejętność gry na instrumencie,
- uzdolnienia plastyczno-techniczne,
- uzdolnienia wokalne.

WAŻNE:

Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 nie reguluje zawodu „**wychowawca małego dziecka**”. Określa ona wymagania kwalifikacyjne względem osób wykonujących zawód opiekuna w żłobku / klubie dziecięcym oraz dziennego opiekuna małego dziecka.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Wychowawca małego dziecka na drodze swojego rozwoju zawodowego może:

- po uzupełnieniu wymaganych kwalifikacji pedagogicznych pracować jako nauczyciel przedszkola lub nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, zdobywać kolejne stopnie awansu zawodowego nauczyciela,
- podejmować dodatkowe studia podyplomowe, podnoszące kompetencje w zakresie wychowania i rozwoju małego dziecka,
- doskonalić umiejętności, uczestnicząc w branżowych szkoleniach, konferencjach, seminariach i warsztatach tematycznych dotyczących opieki nad małym dzieckiem,
- podejmując kształcenie i/lub szkolenie w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) brak jest możliwości potwierdzania kompetencji w zawodzie **wychowawca małego dziecka** w toku edukacji formalnej i pozaformalnej.

Powszechnie uznaną formą potwierdzania kompetencji wymaganych w tym zawodzie jest uzyskanie wykształcenia wyższego pedagogicznego na kierunku lub specjalności związanej z wychowaniem małego dziecka lub jego rozwojem, albo ukończenie studiów podyplomowych w tym zakresie.

Potwierdzeniem przygotowania pedagogicznego jest ukończenie kursu kwalifikacyjnego lub studiów podyplomowych.

Istnieje możliwość przystąpienia do egzaminu potwierdzającego kwalifikację rynkową „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori” zgodnie z zasadami walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowych wprowadzonych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **wychowawca małego dziecka** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Nauczyciel przedszkola	234201
Opiekunka dziecięca ^S	325905
Opiekunka dziecięca domowa (niania)	531104
Opiekunka w żłobku/klubie dziecięcym	531107
Dzienny opiekun małego dziecka	531108

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **wychowawca małego dziecka** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Zapewnianie warunków do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju małego dziecka.
- Z2 Dobieranie różnych form i metod pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej, w zależności od potrzeb dziecka.
- Z3 Komunikowanie się z rodzicami/prawnymi opiekunami w celu stworzenia jak najlepszych warunków do prawidłowego funkcjonowania małego dziecka.
- Z4 Towarzyszenie małemu dziecku w zabawie z zachowaniem jego autonomii.
- Z5 Sprawowanie opieki oraz pielęgnowanie małego dziecka.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wychowywanie i edukowanie małego dziecka

Kompetencja zawodowa Kz1: Wychowywanie i edukowanie małego dziecka obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5 do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Zapewnianie warunków do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju małego dziecka	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność instytucji i placówek działających na rzecz małego dziecka; • Podstawowe akty prawne regulujące pracę opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjną; • Podstawy <u>psychologii rozwojowej i wychowawczej</u>⁸; • <u>Zasady komunikacji interpersonalnej</u>¹⁰; • Zasady wychowania i współżycia społecznego; • Sposoby rozwiązywania konfliktów; • Dokumentację pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej; • Zasady prowadzenia dokumentacji; • Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie opieki nad dziećmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Współpracować z pracownikami instytucji i placówek działających na rzecz małego dziecka; • Stosować podstawowe akty prawne regulujące pracę opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjną; • Planować i organizować zajęcia indywidualne i grupowe; • Wykorzystywać umiejętności komunikacji interpersonalnej; • Przygotowywać sale i materiały do pracy; • Rozwiązywać w sposób konstruktywny konflikty pomiędzy dziećmi; • Prowadzić dokumentację zgodnie z obowiązującymi przepisami; • Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie opieki nad małym dzieckiem.

Z2 Dobieranie różnych form i metod pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej w zależności od potrzeb dziecka	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Etapy rozwoju dziecka w aspekcie fizycznym, psychicznym i społecznym; • Podstawy pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej; • Formy i metody pracy edukacyjnej z małym dzieckiem; • Możliwe potrzeby dziecka i stosowane formy wsparcia; 	<ul style="list-style-type: none"> • Obserwować i oceniać rozwój psychiczny i fizyczny dziecka; • Pobudzać i ukierunkowywać <u>aktywność psychofizyczną dziecka</u>¹ odpowiednio do etapu rozwoju; • Rozpoznawać i odpowiadać na potrzeby dzieci; • Dobierać i stosować metody wychowawcze odpowiednio do etapu rozwoju dziecka;

<ul style="list-style-type: none"> • Rodzaje zabaw i zajęć indywidualnych i grupowych; • Rodzaje środków artystycznych (plastyczne, muzyczne, teatralne, utwory literackie). • <u>Metody oddziaływań wychowawczych</u>⁴; • Zasady współpracy pielęgniarki, położnej, pedagoga, psychologa, logopedy w ramach zespołu wielospecjalistycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentować osiągnięcia i umiejętności dzieci; • Animować i dostosowywać zabawy do możliwości intelektualnych i rozwojowych oraz potrzeb i zainteresowań dzieci; • Dobierać odpowiednie formy i metody pracy w zależności od potrzeb wychowanka; • Dobierać rodzaje zabaw i środków artystycznych do zaplanowanych i realizowanych metod pracy; • Stosować różne środki wyrazu artystycznego (plastyczne, muzyczne, teatralne, literackie); • Prowadzić zabawy i zajęcia indywidualne i grupowe; • Weryfikować oddziaływania wychowawcze i edukacyjne w zależności od potrzeb i zgodnie z najnowszą wiedzą; • Dobierać i stosować w praktyce różne metody oddziaływań wychowawczych; • Współpracować z zespołem wielospecjalistycznym w sposób profesjonalny i zapewniający jak najlepszy rozwój dziecka.
---	---

Z3 Komunikowanie się z rodzicami/prawnymi opiekunami w celu stworzenia jak najlepszych warunków do prawidłowego funkcjonowania małego dziecka

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zasady budowania zaufania w kontaktach z rodzicami/prawnymi opiekunami; • Formy współpracy z rodzicami/prawnymi opiekunami; • Sposoby zapoznawania dziecka z otaczającym światem; • Elementy kultury regionalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Planować współpracę z rodzicami/prawnymi opiekunami; • Prowadzić zebrania i konsultacje z rodzicami/prawnymi opiekunami; • Konsultować z rodzicami/prawnymi opiekunami celebrowanie świąt, obyczajów i tradycji; • Celebrować z dziećmi święta i obyczaje regionalne we współpracy z rodzicami/prawnymi opiekunami i instytucjami środowiskowymi; • Prowadzić otwarte zajęcia aktywizujące, animacyjne wspólne dla dzieci i rodziców/prawnych opiekunów; • Prowadzić dokumentację dotyczącą współpracy z rodzicami/prawnymi opiekunami, pracownikami instytucji i placówek.

Z4 Towarzystwo małemu dziecku w zabawie z zachowaniem jego autonomii

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zasady podmiotowego traktowania dziecka w procesie oddziaływań opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych; • Metody i sposoby rozbudzania zainteresowań; • Zasady wychowania i współżycia społecznego; • Zaburzenia zachowania okresu wczesnego dzieciństwa i ich uwarunkowania; • Zasady komunikacji interpersonalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudzać zainteresowania kulturą (książką, rysunkiem, śpiewem, tańcem); • Rozwijać zainteresowania przyrodą (ogródek, park, spacer po okolicy); • Zapoznawać dzieci ze środowiskiem lokalnym (poznawanie najbliższej okolicy, zasady poruszania się po drodze, bezpieczeństwo na placach zabaw itp.);

<p>w kontakcie z dzieckiem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizować spotkania dzieci z przedstawicielami różnych zawodów; • Eliminować z otoczenia przedmioty niebezpieczne dla małego dziecka; • Wspomagać rozwój dziecka w zabawie z poszanowaniem jego autonomii; • Wspierać dziecko w radzeniu sobie z trudnościami i frustracjami; • Rozpoznawać charakter trudności przeżywanych przez dziecko; • Nazywać stany emocjonalne dziecka i pomagać mu w ich rozumieniu; • Rozpoznawać i reagować na zaburzenia zachowania i nieprawidłowości rozwojowe; • Wskazywać dziecku jego zachowania niepożądane lub niezgodne z normami społecznymi i korygować je; • Wspierać dziecko w podejmowaniu samodzielnych działań; • Nawiązywać kontakt z dzieckiem na poziomie komunikacji werbalnej i niewerbalnej.
---------------------------------	---

Z5 Sprawowanie opieki oraz pielęgnowanie małego dziecka	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Regulacje prawne dotyczące opieki nad dzieckiem; • Metody pielęgnowania dziecka; • Objawy stosowania przemocy wobec dziecka; • Zasady udzielania <u>pierwszej pomocy (przedmedycznej)</u>⁷. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informować dziecko o zabiegach pielęgnacyjnych; • Przewijać, przebierać dziecko; • Rozpoznawać i reagować na objawy stosowania przemocy wobec dziecka; • Aktywizować dziecko w <u>czynnościach samoobsługowych</u>³; • Udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia dziecka.

3.3. Kompetencje społeczne

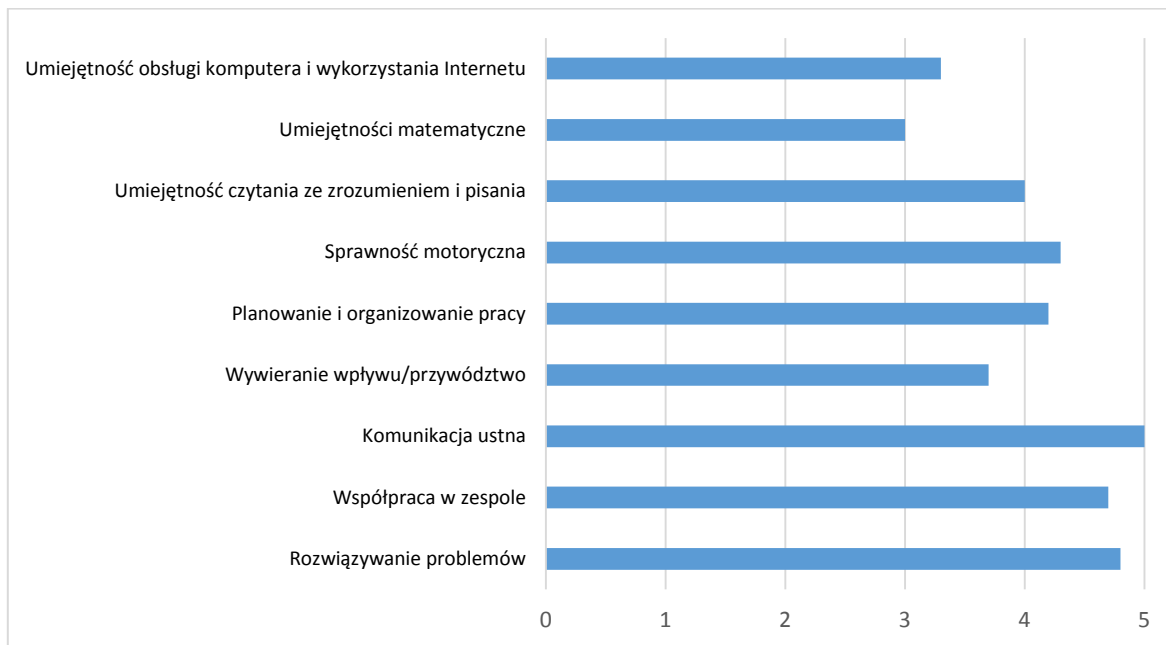
Pracownik w zawodzie **wychowawca małego dziecka** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki własnych działań wychowawczo-edukacyjnych w odniesieniu do małych dzieci.
- Podejmowania samodzielnie decyzji dotyczących organizacji pracy z dzieckiem.
- Kulturowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy, środowisku rodzinnym dziecka i społeczności lokalnej.
- Dokonywania oceny zagrożenia zdrowia oraz życia dzieci oraz podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia.
- Doskonalenia własnych kompetencji zawodowych i osobistych w celu podnoszenia standardu jakości wychowania i edukacji małego dziecka.
- Kierowania się zasadami etyki zawodowej, przepisami prawa oraz przestrzegania zasad uczciwości, rzetelności, poufności.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **wychowawca małego dziecka**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **wychowawca małego dziecka**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **wychowawca małego dziecka** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Wychowawca małego dziecka może podjąć pracę w różnego rodzaju instytucjach świadczących opiekę wychowawczo-edukacyjną nad małymi dziećmi, w tym:

- żłobkach i/lub klubach dziecięcych (pod warunkiem spełnienia wymagań kwalifikacyjnych określonych w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3),
- przedszkolach (zatrudnienie na podstawie ustawy – Karta Nauczyciela, wymaga spełnienia wymagań dotyczących zawodów nauczycielskich),
- sanatoriach,
- dziecięcych oddziałach szpitalnych,
- hospicjach.

Miejscem zatrudnienia wychowawcy małego dziecka mogą być również placówki oferujące rodzicom czasową opiekę nad dziećmi, np.:

- duże placówki handlowe,
- hotele,
- pensjonaty,
- domy wczasowe.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu edukacji formalnej i pozaformalnej w Polsce nie prowadzi się kształcenia kandydatów do pracy w zawodzie **wychowawca małego dziecka**.

Kształcenie na kierunku pedagogika oraz na innych kierunkach lub specjalnościach związanych z wychowaniem małego dziecka lub jego rozwojem, przygotowujące do pracy w zawodzie wychowawca małego dziecka, oferują w ramach studiów I i II stopnia oraz studiów podyplomowych liczne publiczne i niepubliczne uczelnie wyższe (uniwersytety, akademie).

Zdobycie kwalifikacji pedagogicznych umożliwiają dwie grupy instytucji:

- publiczne i niepubliczne uczelnie wyższe, oferujące możliwość zdobycia kwalifikacji pedagogicznych w formie studiów podyplomowych,
- publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli posiadające akredytację właściwego Kuratorium Oświaty, oferujące pedagogiczne kursy kwalifikacyjne.

Szkolenie

Praca w zawodzie **wychowawca małego dziecka** wymaga ciągłej aktualizacji i poszerzania kompetencji. Kursy i szkolenia w formie stacjonarnej jak i on-line, oferują instytucje specjalizujące się w obszarze wychowania małego dziecka, ośrodki metodyczne oraz uczelnie wyższe.

Przykładowa tematyka szkoleń obejmować może takie zagadnienia, jak język migowy, czy szkolenie dla opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym (realizowane w oparciu o program zatwierdzany przez ministra właściwego ds. rodziny).

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

Istnieje również możliwość przystąpienia do egzaminu potwierdzającego kwalifikację rynkową „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori” zgodnie z zasadami walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowych wprowadzonych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **wychowawca małego dziecka** jest zróżnicowane i wynosi od około 2200 zł do 3000 zł miesięcznie brutto w przeliczeniu na jeden etat. Średnie zarobki w tym zawodzie to około 2500 zł brutto. Poziom wynagrodzenia zależy od:

- wykształcenia,
- stażu pracy i doświadczenia zawodowego,
- rodzaju instytucji zatrudniającej wychowawcę,
- rodzaju, formy zatrudnienia (instytucja, osoba prywatna),
- regionu zatrudnienia.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **wychowawca małego dziecka** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), jeśli niepełnosprawność jest możliwa do skorygowania za pomocą implantów lub aparatów słuchowych,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 603, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2018 r. poz. 151 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 922 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 511, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 967).
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie dokumentów wydawanych w związku z przebiegiem lub ukończeniem studiów podyplomowych i kształcenia specjalistycznego (Dz. U. poz. 1791).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. poz. 393).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1110, z późn. zm.).
- Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (M.P. poz. 1114; uwaga: opublikowano 20 listopada 2018 r.).

Literatura branżowa:

- Apanel D.: Opieka i wychowanie – tradycja i problemy współczesne. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2007.
- Bis. D., Smółka E., Skrzyniarz R. (red.): Wychowanie wobec współczesnych przemian społeczno-kulturowych. Wydawnictwo KUL, Lublin 2012.
- Błęszyński J.J.: Alternatywne i wspomagające metody komunikacji. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2017.
- Brzezińska A., Czub M., Piotrowski K.: Małe dziecko (2.-3. rok życia) Jakie jest? Jak możemy wspierać jego rozwój? Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013.
- Fiutowska T.: Dziecko w domu i w przedszkolu. Vademecum dla nauczycieli i rodziców. Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna Adam, Warszawa 2015.
- Gay R.: Autonomia dziecka a wychowanie. Wydawnictwo jedność. Kielce 2007.
- Gładyszewska-Cybulko J.: Wspomaganie rozwoju dzieci nieśmiałych poprzez wizualizację i inne techniki arteterapii. Oficyna Wydawnicza Impuls, Warszawa 2010.
- Korczak J.: Jak kochać dziecko. Prawo dziecka do szacunku, Wydawnictwo Żak, Warszawa 2002.
- Laskowska I., Wójtowicz-Dacka M. (red.): Co oferuje współczesny żłobek: medyczne, psychologiczne i pedagogiczne aspekty wspomagania rozwoju dzieci do lat 3. Wydawnictwo Zespół Żłobków Miejskich, Bydgoszcz 2010.
- Luber D.: Ideał Wychowawcy małego dziecka w kontekście aksjologicznych dociekań. Nauczyciel i Szkoła 2 (52), 2012.
- Mazur H.: Żłobki– współpraca ze środowiskiem społecznym na rzecz wspierania dziecka i rodziny. [w] Nauki o Wychowaniu. Studia Interdyscyplinarne 2017; 2(5). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Mikler-Chwastek A.: Wychowanie i wspieranie rozwoju małych dzieci: dwulatki – program dla przedszkolnych grup żłobkowych, żłobków, klubów dziecięcych i domów. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013.
- Ogrodzka-Mazur E., Szuścik U., Oleksy J. (red.): Edukacja małego dziecka. Konteksty rozwojowe i wychowawcze. Tom 4, Wyd. 2, Wyd. Impuls, Kraków 2013.
- Podgórska –Jachnik D.: Wychowawca małego dziecka – proces wyłaniania się nowego zawodu pedagogicznego. [w] Problemy Profesjologii nr 1/2018. Uniwersytet Zielonogórski, Polskie Towarzystwo Profesjonologiczne.
- Telka L.: Przekształcanie społecznej przestrzeni. Studium społeczno-pedagogiczne na przykładzie żłobków. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2009.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Biuro Rzecznika Praw Dziecka: <https://brpd.gov.pl>
- Fundacja Rozwoju Dziecka: www.frd.org.pl
- Instytut Badań Edukacyjnych: www.ibe.edu.pl
- Kwalifikacji rynkowa „Praca z dzieckiem metodą Marii Montessori” w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji:
<https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl/frontend/index.php?r=kwalifikacja%2Fview&id=12633>
- Ministerstwo Edukacji Narodowej: <https://men.gov.pl>
- Opiekunki dziecięce: www.niania.pl
- Ośrodek Rozwoju Edukacji: www.ore.edu.pl
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: <http://kwalifikacje.edu.pl>

- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Uniwersytet Łódzki: <https://czasopismo.naukiowychowaniu.uni.lodz.pl>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Aktywność psychofizyczna dziecka	Działania dostarczające wielozmysłowych bodźców, doświadczeń i przeżyć umożliwiających wszechstronny rozwój dziecka.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Gładyszewska-Cybulko J.: Wspomaganie rozwoju dzieci nieśmiałych poprzez wizualizację i inne techniki arteterapii. Oficyna Wydawnicza Impuls, Warszawa 2010
2	Autonomia dziecka	Umiejętność dokonywania wyborów, podejmowania decyzji, tworzenia relacji wymiany i wzajemności z innymi, zdolności robienia czegoś samemu, we własnym tempie.	Gay R.: Autonomia dziecka a wychowanie. Wydawnictwo jedność. Kielce 2007
3	Czynności samoobsługowe dziecka	Umiejętność wykonywania pewnych czynności bez pomocy dorosłych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
4	Metody oddziaływań wychowawczych	Systematycznie stosowany sposób postępowania wychowawcy, który zmierza do wywołania u dzieci aktywności własnej, prowadzącej do realizacji celu wychowawczego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Fiutowska T.: Dziecko w domu i w przedszkolu. Vademecum dla nauczycieli i rodziców. Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna Adam, Warszawa 2015

5	Opieka wychowawczo- edukacyjna	Ogół wzajemnych oddziaływań między wychowawcą, opiekunem a wychowankiem, podopiecznym odbywających się w ramach określonej formy opieki nad dzieckiem.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Apanel D.: Opieka i wychowanie – tradycja i problemy współczesne. Oficyna Wyd. Impuls, Kraków 2007
6	Opiekun prawny	Opiekunem prawnym jest osoba, której powierzono sprawowanie opieki na zasadach określonych w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.infor.pl/prawo/dziecko-i-prawo/wladza-rodzicielska/686618 , Jakie-sa-obowiazki-opiekuna-maloletniego.html [dostęp: 10.07.2018]
7	Pierwsza pomoc przedmedyczna	Zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, z wykorzystaniem wyrobów medycznych i produktów leczniczych wydawanych bez przepisu lekarza dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061911410/U/D20061410Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
8	Psychologia rozwojowa i wychowawcza	Wiedza z zakresu psychologii rozwoju małego dziecka z uwzględnieniem zmian, jakie zachodzą w poszczególnych okresach życia w rozwoju fizycznym, poznawczym, emocjonalnym, moralnym, społecznym i osobowościowym. Wiedza z zakresu psychologii wychowawczej: metod i oddziaływań wychowawczych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Okoń W.: Nowy słownik pedagogiczny. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 1994
9	Towarzystwo dziecka w rozwoju	Zasadniczym elementem towarzyszenia jest: <ul style="list-style-type: none"> – umiejętność opiekuna polegająca na byciu „obok, równoległe do dziecka”, – codzienna koncentracja uwagi na dziecku, – tworzenie atmosfery pogody, spokoju oraz życzliwości, – poszanowanie godności osobistej dziecka, – przygotowanie i zagospodarowanie otoczenia w czytelny, bezpieczny i uporządkowany sposób. 	http://encyklopediadzieciinstwa.pl/index.php?title=Towarzystwo_w_rozwoju [dostęp: 10.07.2018]
10	Zasady komunikacji interpersonalnej	Zasady skutecznej komunikacji między ludźmi. Komunikacja może być niewerbalna i werbalna. Stosowanie ich pozwala unikać barier komunikacyjnych, takich jak np. porównywanie, osądzanie, krytykowanie, grożenie, rozkazywanie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Błeszyński J.J.: Alternatywne i wspomagające metody komunikacji. Oficyna Wyd. Impuls, Kraków 2017

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.